

příznak	nový koronavirus	nachlazení	chřipka	sezónní alergie
horečka	++++	+	++++	+++
únava	+++	+++	+++	++++
kašel	++++	+++	++++	++++
kýchání	0	++++	0	++++
bolesti končetin	+++	++++	++++	0
rýma	+	++++	+++	++++
bolesti v krku	+++	++++	+++	0
průjem	+	0	+	0
bolesti hlavy	+++	+	++++	+++

Poznámka: Četnost a intenzita příznaků nemoci je vyjádřena křížky.

MUDr. Martin Gregora, primář dětského oddělení Nemocnice Strakonice, a. s., autor naučných knih pro rodiče

Uzavření škol přineslo potíže všem – poznatky z hovorů s rodiči a učiteli

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

Celorepublikové několikaměsíční uzavření škol, které zasáhlo do druhé poloviny minulého školního roku, se promítlo i do skladby hovorů na Lince pro rodinu a školu 116 000. V nich se jednoznačně ukazuje, že uzavření škol znamenalo zátěž pro žáky, jejich rodiče i učitele. Je pravděpodobné, že každá z těchto skupin si je krom potíží, které situace přinesla jejímu nejbližšímu okolí, i více či méně vědoma toho, že se nějak dotkla i ostatních. Účelem tohoto článku je ukázat, jakým tlakům byli žáci, jejich rodiče a učitelé vystaveni.

Situace žáků a jejich rodin

Na Lince 116 000 jsme zaznamenali ne jeden hovor velmi vyčerpaných rodičů, jako byl např. tento: Asi tak v polovině dubna volala matka, která se stará o dvě děti školou povinné. Matka je fyzioterapeutka, pracuje jako OSVČ. Manžel pracuje v zahraničí v oblasti zdravotnictví, dohodli se, že než se situace vrátí do normálu, zůstane tam, což podporuje i jeho zaměstnavatel. Manželův příjem tedy rodině zůstal, ovšem matka od poloviny března nevydělal ani korunu, přitom

provozní náklady na chod domácnosti zůstávají. Doma samozřejmě mají internetové připojení, ale to už nestačí zajistit nároky dvou školáků na distanční výuku a nároky matky. Matka už nezvládá být současně učitelkou obou svých dětí, starost o své a manželovy rodiče a také své obavy, zda a kdy se vrátí ke své práci. Je si vědoma, že nyní by v rodině určitě potřebovali druhý počítač a silnější internet, ale co když jí tyto peníze časem budou chybět jinde?

Podobných hovorů byla celá řada.

Mnoho rodičů, i těch s vyšším vzděláním, celkově motivovaných dopřát vzdělání svým dětem, se ocitlo v situaci, kdy jiné priority (péče o prarodiče, snaha neupadnout do dluhů) najednou byly přednější než dohled nad vzděláváním jejich dětí. A ano, někteří rodiče se styděli přiznat učitelům svých žáků, že na výkonnější počítač, rychlejší internet, event. jiné technické vybavení v danou chvíli nemají peníze. Považovali to za své osobní selhání, které je pokořující samo o sobě, natož aby je přiznali veřejně.

Z proběhlých hovorů se ukazuje, že z distančního vzdělávání vedle dětí ze socioekonomicky slabých rodin tzv. vypadly i děti z rodin dobře zabezpečených – někteří rodiče s nimi trávili čas na chalupě, kde sice (někdy alespoň prvních pár týdnů) nebylo připojení k internetu (nebo bylo slabé a sotva stačilo nárokům rodičů), ale zato se tam děti snáze zabavily než v městském bytě 3 + 1. A především – alespoň v očích rodičů – **na venkově tzv. nehrozilo tak velké nebezpečí nákazy.**

Jinou častou potíží byl nesoulad mezi rodiči a prarodiči nebo mezi rodiči samotnými v době, kdy již byl možný návrat dětí z 1. stupně do škol. V některých rodinách toto téma rozpoutalo rodinnou válku, kdy dítě bylo adresátem vzkazů typu „pokud tě rodiče dají do školy, tak k nám o prázdninách vůbec nejezdí“, event. „kvůli tomu, že nemáš školu, já nepřijdu o práci, takže do ní půjdeš, ať si tvůj otec myslí cokoliv“. **Dítě bylo vydíráno, resp. jeho opětovný nástup do školy se stal záminkou k vyřizování účtů mezi dospělými.**

Mnoho dětí od svých rodičů též slyšelo poznámky typu „vidíš, tvoji učitelé berou plat za nic; sedí doma a já se tady s tebou dřu“, popřípadě „ti vaši učitelé se snad zbláznili, proč se máš učit takové nesmysly?“, event. „prostě si tenhle ročník zopakuj, no, já už na to nemám nervy“. **Pokud takové výrocky dítě poslouchalo soustavně několik měsíců, pravděpodobně v něm zůstal jejich otisk.**

Situace učitelů

Hovory s učiteli se mnohdy zabývaly systémem zadávání úkolů a jejich hodnocením, jehož společným jmenovatelem byla nedostatečně nastavená pravidla vedením školy. V takovou chvíli pravděpodobně pedagogové, byť v nejlepším úmyslu, sáhli po systému, který byl blízký jejich osobnímu nastavení nebo o kterém se domnívali, že je preferován vedením.

V hovorech se to odráželo následovně: Na konci března volá pedagog, který se nemá s kým poradit. Vedení školy je prý zahlcené dotazy od rodičů, takže na něj nemá čas. Na dané škole je teprve první školní rok, takže se s kolegy teprve seznamuje. S některými z nich své téma už probral, ale jsou podobně bezradní jako on.

Jde mu o to, že neví, co má v tuto chvíli po svých žácích vyžadovat. Horko těžko se s kolegy shodli, v jakém virtuálním prostředí budou zadávat úkoly, resp. kde se budou se žáky virtuálně vídat. Asi tak se dvěma třetinami třídy je v nějakém kontaktu, ale někteří žáci se dosud neozvali a s jejich rodiči se mu nedaří se spojit.

Ačkoliv s ním tedy cca 60 % dětí komunikuje a zhruba s polovinou je v pravidelném videokontaktu, mnoho dětí už nedodává zadané úkoly nebo je dodává s velkým zpožděním a/nebo nedokončené. Nedovede si představit, jak je bude klasifikovat, a to už raději nepřemýšlí o tom, jak bude klasifikovat třetinu třídy, s níž ztratil spojení úplně. Někteří kolegové údajně rezignovali s tím, že „opíšou“ pololetní vysvědčení, ale jsou i tací, kteří chtějí žáky, s nimiž ztratil kontakt, neklasifikovat a nařídít jim přezkoušení.

Samozřejmě je v této situaci některými rodiči dotazován, zda může zaručit, že se jejich děti naučí vše, co mají znát, aby jim to v dalších ročnících nechybělo a nebyly hendikepovány. A pochopitelně je rodiči svých žáků srovnáván s jinými učiteli (a většinou to pro něj nevychází lichotivě, protože jiní učitelé jsou přátelštější / náročnější / nechávají dětem víc svobody / lépe komunikují...).

Distanční vzdělávání mohlo ve svém důsledku oslabit kohezi pedagogického sboru a snížit chuť spolupracovat, zvláště pokud se někteří členové sboru domnívali, že jejich kolegové / členové vedení si např. oproti nim práci zjednodušovali a/nebo ji neoprávněně delegovali na jiné.

I někteří pedagogové čelili rodinným rozbrojům, zda mají v době uvolňujících se opatření nastoupit zpět do škol, nebo ne. A to nejenom ti, kteří sami patří do některé z rizikových skupin, ale subjektivně se cítí dobře, chtějí se vrátit do práce, jsou solidární se svými kolegy a nechtějí je v tom nechat. Mnohdy se jednalo o mladší a zdravější pedagogy, kteří si návrat do práce musejí takřka vybojovat na svých rodičích / rodičích partnera za cenu toho, že je na ně pohlíženo jako na černé ovce, které „jsou bezohledné, nezáleží jim na zdraví jejich rodičů ani dětí, ale upřednostňují ty cizí“.

Situace vedení škol

Soudě podle našich hovorů se z ředitelů a ředitelky museli stát za pár týdnů zkušení epidemiologové, viz např. tento hovor: V době rozvolňujících se opatření v pondělí volá ředitelka MŠ s otázkou po správném řešení. Rodiče dívky, která navštěvuje MŠ, jsou pozitivní na covid-19. Dívce samotné (a dalším rodinným příslušníkům) vyšly testy negativní. Nicméně dívku do školy ve středu vedl otec. Ten byl na testech v sobotu, o své pozitivě se dozvěděl dnes, tj. v pondělí (a hned ráno to i oznámil MŠ). Na hygieně mu prý též řekli, že

trasování se provádí 48 hodin nazpět, tj. střeďeční návštěva MŠ již spadá mimo rámec trasování, tj. provoz MŠ nebude nijak omezen.

Ředitelka si samozřejmě tuto informaci chtěla ověřit na příslušné krajské hygienické stanici. Poté, co se tam hodinu nemohla dovolat, to zkusila i na několik dalších hygienických stanic a též na linku 1212. Za tři hodiny volání se nikam nedovolala, zatímco otázky (Má to říct učitelkám a rodičům žáků? Má informovat zřizovatele? Má počkat, až se někam dovolá?) se jí honily hlavou stále rychleji.

I vedení škol bylo mnohdy nuceno dělat rozhodnutí bez jakékoli podpory relevantních orgánů a jen podle svého nejlepšího svědomí, přičemž neslo odpovědnost za zdraví svých žáků i pedagogů.

Je normální, že při práci na krizové lince se setkáváme obvykle s tématy, která nejsou příjemná, potíže nemají jednoduché dobré řešení a situace mnohdy nejde změnit, ale musejí se vydržet. Cílem tohoto článku bylo ukázat, že při mnohaměsíčním uzavření škol se s těmito tématy, potížemi a situacemi setkávali všichni účastníci vzdělávacího systému, tj. žáci a jejich rodiny, učitelé i vedení škol.

Počítejte prosím s tím, že není dopředu jasné, čím v době distančního vzdělávání prošli ti, s nimiž se máte potkat, a jak to změnilo jejich pohled na školu, vzdělávání a též na vás osobně. Bude pro vás výhodné zjistit, jak na tom ostatní účastníci vzdělávání v těchto ohledech jsou. Teprve následné odpovědi mohou vést k přesnějšímu a rychlejšímu vyladění mezi žáky, jejich rodiči, učiteli a vedením školy tak, aby prezenční vzdělávání mohlo pokračovat v nejvyšším možném vzájemném souladu.

Mgr. Jarmila Kubánková, Ph.D., metodička služeb 116 000 a 116 123, statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.

Kočky, kohouti a rodiče

aneb O důvodech k úsměvům a plácnutím do čela, které přinesla jarní online výuka

DANIEL PRAŽÁK

Když jsem na tomto textu začínal pracovat, byl jsem plný očekávání nového školního roku. Text dokončuji v zářijové karanténě a říkám si, kolik podobných situací ještě zažijeme. V červnu jsme se v Otevřenu ptali učitelek a učitelů, co jim korovýka přinesla nového, a řada z nich popisovala pocit, že se školy více otevřely a že rodiče měli často možnost nakouknout učitelům pod ruce či „do kuchyně“. A budme upřímní, do kuchyně i bez uvozovek.

Prostředí bylo vůbec zajímavým faktorem, který ozvlášťňoval výuku přes obrazovku. Nemuselo se jednat zrovna o dispozice bytu, ale také o okolí: „Studentce, která bydlí na vesnici, během konverzace intenzivně kokrhal kohout.“ Ne vždy byla pro výuku k dispozici samostatná místnost, a tak se invenci skutečně nekladly meze: „Jeden student se tradičně připojoval z vany. On se prostě před obědem koupe.“ Často se do výuky dostali nečekaní hosté: „Při online hodině jsem

měl chvíli zapnutou kameru, když jsem se na něco ptal vyučující. No a zrovna v tu chvíli vstal bratr z postele a v trenýrkách se prošel za mnou,“ psal jeden ze žáků.

Rodinní příslušníci byli vůbec kapitola sama pro sebe – jedna učitelka se podělila o zkušenost, kdy se jí podobně za žákem dopoledne procházel tatínek s dvoulitrovkou braníku v ruce. Někteří rodiče se naopak do výuky přímo zapojili: „Při hodině